

בעניין: 1. עו"ד עביר בכר  
2. פכרי מנצור ת.ז. 313810517  
3. עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל  
4. אלדמיר – ארגון לסיוע לאסירים וזכויות אדם  
כולם ע"י עוה"ד איה חאגי עודה ו/או חסן גיבארין ו/או סאוסן זהר  
ו/או סוהאד בשארה ו/או מאיסאנה מוראני ו/או סארי עראף ו/או נארימן שתאדה זועבי  
מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל  
רחוב יפו 94, חיפה  
טל: 052-6538950 פקס: 04-9503140  
דוא"ל: aiah@adalah.org

### העותרים

נגד

1. ראש הממשלה
  2. השר לביטחון פנים
  3. משרד הבריאות
- ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים  
רח' סלאח אלדין 29, ירושלים  
טל: 073-39253542 פקס: 02-6467011

### המשיבים

### תגובה מטעם העותרים להודעה המעדכנת מטעם המשיבים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 2.4.2020 מתכבדים העותרים בזאת להגיש את תגובתם להודעה המעדכנת מטעם המשיבים שהוגשה אתמול, 6.4.2020, וכדלקמן:

1. ביום 02.04.2020, התקיים דיון בעתירה זו והוא התמקד בתקנה 3 (ד) לתקנות נשוא העתירה ולפיה "אסיר שפוט שהוא אסיר ביטחוני, יהיה רשאי לקיים שיחת טלפון עם עורך דינו, ובלבד שדיון משפטי בעניינו צפוי להתקיים בתקופת ההכרזה; שיחת טלפון אחת כאמור תתקיים בסמוך לפני הדיון ושיחה אחת לאחריו; מפקד בית הסוהר שבו שוהה האסיר רשאי להגביל את משך השיחה באופן סביר."
2. בדיון בפני בית המשפט הנכבד נטען על ידי העותרים כי תקנה זו מאיינת כליל את הזכות החוקתית להיוועצות עם עורך דין ואת זכות הגישה לערכאות. ראשית, היא מתייחסת להליכים מעטים ביותר ואף ספורים שבהם מתקיים הליך תלוי ועומד בתקופת ההכרזה שממילא, ולפי תגובת המשיבים,

ספק אם ידונו כעת שכן נשיא בית המשפט המחוזי הורה על קיומם של הליכים דחופים בלבד. כך שרוב האסירים הביטחוניים, אם לא כולם, יהיו מנועים מלקיים קשר כלשהו עם עורך דין במהלך משבר הקורונה. לפיכך, ועל רקע האמור בפיסקה 60 לתגובת המשיבים שלפיה הם מודים כי קיים חשש להתפשטות הקורונה בבתי הסוהר, אסירים ביטחוניים לא יוכלו לקיים קשר עם עורכי דינם בכל הקשור לטיפול הרפואי בהם בעניין קורונה.

3. לכן, תקנה 3 (ד) מייצרת מניעה טוטאלית לקיום היוועצות עם עורך דין ולמימוש זכות הגישה לערכאות בעניינים הקשורים לעצם ההגנה על הזכות החוקתית לחיים ובתקופה הקריטית ביותר להגנה על זכות זו- שהיא תקופת ההכרזה.

4. שנית, אין שום חקיקה או פסיקה מאז 1948 שיצרה מצב של הפליה או אבחנה בין אסירים פליליים ואסירים ביטחוניים בכל הקשור למימוש זכות ההיוועצות עם עורך דין. כפי שצוין בעתירה, בגיץ דווקא ביטל חקיקה ראשית ובהרכב מורחב כאשר היה ניסיון לפגוע בזכות זו.

5. שלישית והחשוב מכל, כי תקנה 3(ד) הנדונה פוגעת באופן מוחלט בזכות הגישה לערכאות ועל כן היא מהווה חריגה מסמכות לפי סעיף 39 (ד) לחוק יסוד: הממשלה.

6. רביעית, תקנה 3(ד) אינה משרתת שום תכלית ביטחונית או בריאותית. נהפוך הוא, לפני משבר קורונה, המפגשים בין עורכי דין לאסירים ביטחוניים התקיימו למעשה עם ריחוק חברתי ועם מחיצה. היינו אופן המפגש שהתקיים עונה על הוראות משרד הבריאות. ניתן להוסיף אליו היום שהעורך הדין גיש הצהרה על מצבו הבריאותי לפני המפגש.

7. חמישית, להבדל מהאסירים הפליליים, השיחה הקצרה שתאפשר לפני הדין התלוי והעומד ולאחריו, לא תשמור על חיסיון וסודיות.

8. לאור החלטת בית המשפט, הגישו ב"כ המשיבים הודעה מעדכנת, במסגרתה, ולפיה גיבש שירות בתי הסוהר מתווה מוצע ל"הוראת שעה – פקני"ץ 04.34.00 – מתן שירות מקצועי לעצורים ואסירים על ידי עורכי דין (להלן: "הוראת שעה"), שעניינה במתן "הנחיות מיוחדות להיוועצות אסיר בטחוני עם עורך דין בתקופת מצב חירום".

9. יטען מיד כי אין בין המתווה המוצע ולבין הערות כבי' המותב וטיעוני העותרים ולא כלום. למעשה לא מדובר במתווה חדש שכן הוא נוגע בעיקרו באופן היישום של תקנה 3(ד) הנ"ל. מתווה זה לא מאפשר את הדבר המהותי ביותר שהעתירה מתייחסת אליו: מפגש מיידי או שיחה כלשהי בין עורך דין ואסיר ביטחוני עם הבטחה לחיסיון וסודיות שבעקבותיה יוחלט על פתיחת הליך משפטי חדש. לדוגמא, אם אסיר ביטחוני חושד שהוא נגוע בקורונה לא יכול לקיים שיחה עם עורך דינו שבעקבותיה יוחלט באם יפתח הליך משפטי בפני הערכאות; ואם עורך דין מבקש לברר באופן מיידי את מצבו הבריאותי של לקוחו, הוא לא יכול לקיים מפגש מיידי כזה וגם לא יזכה בשיחה מיידי.

10. לגבי החלק הראשון של המתווה הנוגע לקיום שיחת טלפון בסמוך להליך משפטי תלוי ועומד היא למעשה השתקפות של תקנה 3(ד) הנדונה. כפי שצוין ההליכים מסוג זה הוגשו לפני משבר הקורונה, מספרם מועט ביותר וגם לפי תגובת המדינה, נשיא בית המשפט לא מתייחס אליהם כהליכים דחופים. הרוב הגדול של האסירים לא יזכה אף במפגש או בשיחה כזו כי פשוט כמעט ואין הליכים תלויים

ועומדים בתקופת ההכרזה שנתפסים כדחופים או שעניינם משבר הקורונה. בנוסף, לא רק שיתחזק לא מתקיימת עם חיסיון וסודיות אלא היא לא מאפשרת ייעוץ משפטי כי הליך מסוג שבו מתקיים דיון בפני ועדת השחרורים, למשל, מצריך עבודת הכנה ארוכה ולפני הדיון בין עורך הדין והאסיר. לענין זה ראו את מכתבה הרצ"ב של העותרת מס' 1 שהיא מעורכות הדין המומחיות והמנוסות ביותר בייצוג אסירים שבו היא מסבירה את הבעייתיות במתווה זה.

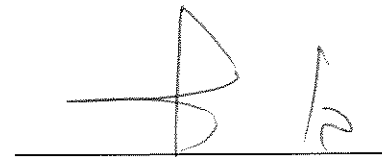
11. לגבי החלק השני של המתווה בענין "בקשת אסיר להגיש הליך משפטי או לקבל ייעוץ משפטי": הוא מסלול אבסורדי ביותר. לפיו ההיוועצות בין אסיר ביטחוני לעורך דינו אמורה להתבצע בהתכתבות לא ישירה ומסורבלת שלא תחומה בלוח זמנים. לא ידוע על קיום היוועצות משפטית מסוג זה שבה לא מתאפשרת שיחה כלשהי בין עורך דין לבין לקוחו. לא זו בלבד, לא ידוע מתי (לוח הזמנים) תגיע ההתכתבות הזו בין עורך דין ואסיר. היוועצות באמצעות כתיבה היא אפשרית אם היא מתבצעת באמצעות דואר אלקטרוני (מייל) או וואטסאפ שהבירור בה באמצעות שאלות ותגובות הוא מידי. לא למותר לציין כי מסלול זה לא מחדש דבר שהרי לכל אסיר קיימת אפשרות לשלוח דואר. פירוט אודות הבעייתיות של המסלול הזה ראו את מכתבה של העותרת מס' 1 והרצ"ב.

12. הנה כי כן, ה"המתווה" המוצע אינו משנה דבר וחצי דבר מהתוקף של הטיעונים שהועלו במהלך הדיון.

לאור דחיפות הנושא ודווקא משום שמדובר בתקופת חירום קריטית - בתקופת ההכרזה - אשר נוגעת לעצם הזכות לחיים ובריאות של אסירים שחשיבותה של זכות ההיוועצות עם עורך דין מקבלת משנה תוקף - מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי ולקבוע דיון תוך ימים אחדים.



איה חאגי עודה, עו"ד



חסן ג'בארין, עו"ד

ב"כ העותרים

חיפה, 7.4.2020

عبيير بكر  
مُحامِية



עביר בכר  
עורכת-דין

0503025502 ☐ abeer.baker@gmail.com ✉ 0722449452 📠 04-9815327 📞

7 באפריל, 2020

לכבוד

עו"ד חסן ג'בארין ועו"ד איה חאגי' עודה

עדאלה: המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל

בדואל!

הנדון: בג"ץ 2282/20 – אי אפקטיביות ההסדר המוצע על ידי המדינה והפגיעה

בזכות להיוועצות ולייצוג משפטי לאסירים

קיבלתי בתודה את תגובת המדינה מיום 6/04/20 בעניין ההסדרים המוצעים ליצירת הקשר המקצועי בין עורכי דין ואסירים שפוטם (ביטחוניים) ולהלן התייחסותי:

1. אקדים ואציין, כי מקריאת התגובה לא עולה כל חידוש מהותי שיש בו כדי לשפר את יכולתנו כסניגורים למצות את זכות האסירים לייעוץ משפטי וייצוג הולם בצל משבר הקורונה וכל אימת מצב החירום ימשך. נהפוך הוא, ההסדרים המוצעים מתיימרים לצאת ידי חובת מתן אפשרות מימוש הזכות להיוועץ עם עו"ד כאשר די בקריאתם על מנת ללמוד כי הם מאיינים מתוכן את מהותו של הייעוץ המשפטי וחוסמים מראש מתן ייצוג משפטי מקצועי והולם.

2. אזכיר, כי כמי שמייצגת מאות אסירים פליליים וביטחוניים, דרך המלך למפגש עם אסיר הנו ייעוץ ישיר בכלא. ההגעה לביקור כל אסיר, פלילי וביטחוני כאחד, כרוכה בתיאום מועד מראש וכל סניגור יודע כי המפגש כרוך בזמני המתנה ארוכים בשל אילוצי מערכת הכליאה בהבאת אסירים והבטחת בטחון בית הסוהר. חרף זאת, אף סניגור לא יכול לייצג מבלי לערוך את המפגש המהותי. זכותו של אסיר ביטחוני לקבלת ביקור מעו"ד איננה נופלת מזכותו של אסירים פלילי. אופן עריכת המפגש הנה שונה בשל הסדרי שבי"ס ואולם מבחינת מהותה של הזכות וחובת הסוהר להתרחק ולהימנע מהאזנה לשיחה הנה אחת.

3. ביקור עו"ד לאסיר בבית הסוהר יכול להיות לבקשת האסיר לצורך התייעצות או קבלת ייצוג בהליך תלוי ועומד או קבלת ייצוג בהליך שטרם נולד. לא בכדי הביקור עצמו אורך זמן מה בשל הצורך לנהל שיחה רצינית עם האסיר, לקבל ממנו מסמכים רלוונטיים, להעמיד בפניו תסריטים שונים מבחינת סיכויי הצלחה ולעיתים אפילו "לתחקר" אותו לגבי עובדות שהוא מוסר במיוחד כי רוב ההליכים הנם בתחום המשפט המנהלי וההקפדה על כללי המשפט המנהלי ועקרונותיו מחייבת בדיקה עובדתית מעמיקה.
4. משכך, הציפייה הנה שהתחליף לביקור האסיר הפרונטאלי בכלא יהיה בו מתן מענה ולו מינימאלי לצרכים הבסיסיים של כל עו"ד שירצה לייצג (יכולת להבין עובדות ולתחקר) והצורך של האסיר לדבר בפתיחות תוך מתן אמון מלא בעו"ד.
5. כלום מההסדרים המוצעים על ידי המדינה יש בהם כדי להבטיח את הצרכים הבסיסיים הן של עורך הדין והן של האסיר. אפרט בקצרה:

**א. קיום שיחת טלפון בסמוך להליך משפטי תלוי ועומד:**

ההסדר הנ"ל מתפרש בפועל וכאילו שיש לאפשר את השיחה רק **בסמוך** למועד הדיון. ואולם, ייצוג האסיר בהליך משפטי איננו מתחיל יממה לפני הדיון. כך למשל אני מקבלת מדי שבוע מינויים חדשים לייצוג אסירים בפני ועדות שחרורים שדיונים בעניינם קבועים לחודשים מאי ויוני. ייצוג בוועדת שחרורים מחייב יצירת קשר עם האסיר זמן רב לפני הדיון על מנת להסביר לו את מהות ההליך, סיכויי הצלחה, חומרים שאני צריכה מהמשפחה, בניית תוכנית שיקום ועוד. להזכירך כי שב"ס אפשר לי לשוחח עם אסירים יממה לפני הדיון ולמחרת נאלצתי לדחות את הדיון כי לא ניתן היה להבטיח כל ייצוג משפטי הולם עבורם.

על כן יש לקבוע כי השיחה תתאפשר ללא שום קשר לסמיכות למועד הדיון. יש להודיע לאסיר כי זכותו להתקשר לעו"ד ולא לצפות מעוה"ד לשלוח כל פעם פקס כדי לבקש שיחת טלפון עם אסיר שהוא מייצג. כמו כן, יש להקפיד על קיום שיחה למשך זמן סביר וללא נוכחות סוהרים. יש לאפשר את השיחה בתדירות סבירה כי ייצוג משפטי לא מתחיל ומסתיים בשיחת טלפון אחת.

**ב. בקשת אסיר להגיש הליך משפטי או לקבל ייעוץ משפטי**

על פי המוצע, ברגע שהגיש האסיר עתירה הקשר עם הסניגור מתחיל באמצעות משלוח פקס על ידי עוה"ד או מסירה פיזית במעטפה בשער בית הסוהר. מדובר בהסדר לא אפקטיבי בעליל. ייצוג משפטי איננו חד סתרי שבו עוה"ד כותב ולא מצפה לשמוע תגובה. הייצוג מחייב התייעצות עם הלקוח, שמיעת דעתו, מתן הסבר ולבסוף **רצון הלקוח והאינטרס שלו הוא הגובר!** היעלה על הדעת שיטיל אסיר אמון בעו"ד שמיעץ לו במכתב שמועבר אליו דרך הרשות שככלל וכיודע אין לאסירים אמון בה? כל התחייבות של סודיות שבעולם לא יכולה לגבור על חוסר האמון המובנה שיש בלבו של כל אסיר כלפי המערכת השולטת בו יומם ולילה. כל כן, מדובר בהסדר לא רציני, פוגעני, מסורבל שלא היה לאף סניגור הרצון לפעול על פיו בשל מידת החשדנות העולה מננו כלפי הסניגורים שבאים לעשות עבודתם נאמנה.

מכאן, אינני רואה שום פתרון מלבד מתן האפשרות לכל אסיר לצור קשר עם הסניגורית שלו הן לצרכי ייעוץ והן לצרכי ייצוג.

6. אין לי אלא להצר על האופן שבו בוחרת המדינה להחשיד ציבור שלם של עורכי דין המבקשים למלא אחר עבודתם נאמנה ולממש חובתם האתית והמקצועית כלפי לקוחותיהם. אסירים פליליים, עברייני מין, נשק ורצח, מתקשרים אלי ללא מפריע יומם ולילה ומקבלים מענה מקצועי מידי לפתרון מצוקותיהם. איש לא מגביל אותם בשיתה ואיש לא נצמד אליהם בשיתות עמי. השיתות מתבצעות בצורה מקצועית ועניינית.

התפיסה לפי הסנגיור הופך לחשוד מידי רק בשל זהות הלקוח שבחר לייצג לא רק שהנה מוטעית אלא גם ברמה האתית וקולגיאלית פוגענית ומטילה רבב ביושרה המקצועית.

בברכה,

  
עביר בכר, עו"ד